

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 25 maart – 10:30 uur d.d. 26 maart

5.1.2e

Directie Communicatie VWS | Input voor de interdepartementale omgevingsanalyse

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Nederlanders besmet en/of geïsoleerd Patiënten, medewerkers en bezoekers van Nederlandse ziekenhuizen 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Zorginstellingen en personeel 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek dat zich (o.a. op sociale media) zorgen maakt over het virus Politici

Samenvatting

- Het beeld in de media is er een van “goed nieuws en minder goed nieuws” (NOS). Aan de ene kant vindt er een afvlakking plaats in het aantal besmettingen en lijken de maatregelen volgens media te werken. Aan de andere kant steeg het aantal doden en het aantal ic-opnamen niet eerder zo hard. De woorden van NVIC-voorzitter Diederik Gommers– “het is echt spannend nu” – worden overall herhaald. De bedden die volgende week nodig zijn, zijn er nu nog niet, waarschuwt hij. Hij vraagt om een sterkere centrale sturing.
- Werknemers en ouderen maken zich zorgen over de thuiszorg tijdens de coronacrisis. Ouderen zijn bang om besmet te raken en thuiszorgmedewerkers vooral om de ouderen te besmetten.
- Transplantatie-artsen en de Nederlandse Transplantatie Stichting maken zich grote zorgen over het mogelijk tekort aan IC-bedden voor levensreddende transplantaties die nu in het gedrang dreigen te komen.
- Uit onderzoek van Ipsos blijkt dat 81 procent van de Nederlanders vindt dat de overheid goede maatregelen neemt om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Ook heeft meer dan 80 procent vertrouwen in de aanpak van het RIVM en lokale gezondheidsorganisaties. Uit een opiniepeiling van Hart van Nederland blijkt bovendien dat de schijnbare afremming van het virus voor ruim 80 procent van de Nederlanders geen reden is om de maatregelen die zijn afgekondigd door het kabinet naast zich neer te leggen.
- Zorgmedewerkers, Jaap van Dissel en premier Mark Rutte zijn helden van de coronacrisis, blijkt uit representatief onderzoek van Hendrik Beerda Brand Consultancy. Volgens het onderzoek leiden vooral het kordate optreden door zorgmedewerkers en het RIVM tot veel bewondering. Hoewel de premier duidelijk het boegbeeld van de crisisaanpak is, krijgt ook de afgetreden minister Bruno Bruins veel lof voor zijn inzet.

Karakterisering berichtgeving

- Het beeld in de media is er een van “goed nieuws en minder goed nieuws” (NOS) en “een dag met twee gezichten” (Nieuwsuur). Aan de ene kant vindt er een afvlakking plaats in het aantal besmettingen en lijken de maatregelen volgens media te werken: “RIVM toont zich hoopvol” (NRC) en “er lijkt licht te zijn aan het eind van de tunnel” (Trouw). Aan de andere kant steeg het aantal doden en het aantal ic-opnamen niet eerder zo hard. De woorden van NVIC-voorzitter Diederik Gommers– “het is echt spannend nu” – worden overall herhaald. De bedden die volgende week nodig zijn, zijn er nu nog niet, waarschuwt hij. “Alles kraakt nu in het ziekenhuis”, kopt NRC, dat Gommers citeert: In Brabant staan ze “met de rug tegen de muur”.
- Verschillende onderwerpen staan centraal in de coronaberichtgeving in de ochtendkranten. Zoals het schrappen van de schoolexamens, gaan de scholen weer open in april, gestrande Nederlanders in het Buitenland en de economische gevolgen voor ondernemers.
- Verschillende media blijven verslag doen vanuit ziekenhuizen. Artsen, verpleegkundigen komen aan het woord over de situatie in de ziekenhuizen. Vaak wordt gerefereerd naar de ‘frontlinie’ waarin deze mensen zich bevinden.
- Er blijft veel onduidelijkheid bestaan over “wat nu wel en niet mag”, zoals over de samenscholingsverboden. Diverse kranten proberen via vraag-en-antwoordstukken hierbij wat meer duidelijkheid te scheppen.
- In de ochtendkranten is er relatief veel aandacht voor de communicatie door de overheid, die volgens experts en politici nog beter kan. Met name Rob Jetten (D66) en Lodewijk Asscher (PvdA) nemen daarbij een voorschot op het debat van donderdag.
- Media berichten over verschillende ‘coronacentra’ die door samenwerkende huisartsen worden opgezet.

- Het NOS Journaal opent donderdagochtend met het nieuws dat zo'n twintigduizend oud-medewerkers uit de zorg zich hebben aangemeld om bij te springen tijdens de coronacrisis.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- Het aantal patiënten dat met Covid-19 op de intensive care ligt, is in 24 uur gestegen met 98 mensen. Dat maakte de NVIC woensdag bekend. Het is de snelste stijging tot nu toe. In totaal liggen er nu 644 mensen op ic-afdelingen die besmet zijn met het coronavirus.
- Onderzoek onder de eerste honderd patiënten met corona in Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis laat zien dat patiënt veelal man en oud is en er sprake is van onderliggend lijden; 20 overleden; 40 genezen; mediaan is 72, 68% man en 80% heeft onderliggend lijden in de vorm van hart- en longproblemen, suikerziekte of heeft eerder kanker gehad.

Identiteiten

- De 1-jarige Medina heeft Covid-19 en ligt op dit moment aan het zuurstof in het Alrijne-ziekenhuis in Leiderdorp. Haar moeder Samira is bij haar. Ook zij is positief getest, vertelt oma Brigitte aan RTL Nieuws.
- In het Elkerliek ziekenhuis ligt een patiënt van 31 jaar op de intensive care zonder onderliggend lijden en blanco voorgeschiedenis.
- In het Verenigd Koninkrijk is de 'kernegezonde' 21-jarige Chloe Middleton overleden aan covid-19. Zij is waarschijnlijk het op een na jongste coronaslachtoffer in het VK. Begin deze week stierf daar een 18-jarige jongen na besmetting met Covid-19. Hij was echter al door een andere ziekte getroffen.

Scenario's

- ROAZ zegt komend weekend een forse piek te verwachten in de ziekenhuizen in Brabant.
- NVIC verwacht volgende week 1100 coronapatiënten op de intensive care. Daarvoor zijn 1600 bedden nodig. De echte piek op de intensive care verwachten zij eind mei. Dat zouden 2200 bedden zijn.
- Vrees dat in Nederland zich een situatie zal voordoen op de korte termijn, die niet eerder heeft voorgedaan, namelijk dat artsen moeten beslissen wie ze een plek geven op de intensive care.
- Anderzijds klinkt opnieuw het geluid dat komende dagen; als in morgen tot aan het weekend de effecten dan wel gunstige berichten worden verwacht van(wege) de maatregelen die zijn genomen.
- Experts verwachten dat we de rest van het jaar moeten rekenen op vergaande maatregelen en sociale beperkingen: '2020 wordt het jaar van corona. Héél 2020, niet alleen de eerste helft.'
- Jaap van Dissel wordt geciteerd: Houden Nederlanders zich aan de regels, dan komt er ruimte voor een exitstrategie, waarbij het kabinet de maatregelen stap voor stap kan versoepelen

Informatiebehoefte

- Het RIVM krijgt 25 maart 172 telefoontjes en 435 mails binnen; dat zijn iets minder telefoontjes en een ruime halvering van het aantal mails. Op social media komen 51.661 berichten binnen. Veel vragen gaan over het melden van ziekte en over de verspreiding van het virus via riolen en drinkwater.
- In deze tijden van corona zijn veel mensen op zoek naar een luisterend oor, vooral als ze noodgedwongen thuis zitten. Bij de Luisterlijn komen 30 procent meer telefoontjes binnen dan anders. Dagelijks voeren vrijwilligers 1200 gesprekken via de telefoon en nog eens ruim 150 via de chat. Ook de speciale hulplijn van het Rode Kruis wordt druk gebeld. Sinds de lijn is opengegaan, vorige week maandag, hebben al 12.000 mensen gebeld
- Volgens medisch specialist Mark Seubert is het gezien het huidige ziektebeeld goed als mensen met een bepaalde conditie alvast nadenken of ze, als ze besmet raken met het coronavirus, wel op de intensive care behandeld willen worden. Dat zegt de intensivist in gesprek met NU.nl.
- Huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde en medisch specialisten komen naar verwachting eind deze week met een leidraad waarmee artsen kunnen bepalen of het wel zinvol is om ernstig zieke oudere coronapatiënten in het ziekenhuis op te nemen.
- Facebook laat weten dat ruim een miljard mensen de coronavirusmelding op Instagram en Facebook hebben gezien. De melding waarin wordt verwezen naar overheids- en gezondheidsinstanties en in het geval van Nederland naar rijksoverheid.nl verschijnt als popup in de apps. 100 miljoen mensen zouden hebben doorgelikt om meer informatie op te vragen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Ziekenhuizen

- NVIC publiceert handleiding met noodoplossing waarbij in het uiterste geval twee of zelfs meer patiënten tegelijk aan een beademingsmachine kunnen worden gelegd.
- Nederlandse ziekenhuizen creëren een database met geanonimiseerde gegevens van coronapatiënten om via machine learning nieuwe patiënten sneller en effectiever te kunnen behandelen. Omdat er sprake is van een crisissituatie wordt er geen toestemming gevraagd aan de patiënten of hun naasten om de gegevens te gebruiken. Het initiatief wordt gecoördineerd door het Amsterdam UMC, de Vrije Universiteit Amsterdam en het Maastricht UMC+.
- Elf medisch specialisten van het Amsterdam Universitair Medisch Centrum vertrekken deze week naar Bonaire om het ziekenhuis daar te assisteren in de strijd tegen corona. Ze zullen na aankomst twee weken in gezamenlijke quarantaine verblijven.
- Het Slotervaart ziekenhuis is ongeschikt verklaart als noodhospitaal, laat het ROAZ weten.
- Radiologen van het academisch ziekenhuis van Maastricht (MUMC) willen een Chinees algoritme gebruiken voor beslissingen over coronapatiënten. Het algoritme zou op een longfoto kunnen zien of iemand is besmet met het coronavirus, en voorspellen hoe snel de ziekte verergert.

Psychische hulp voor zorgpersoneel

- Voor zorgpersoneel in Noord-Brabant is veel coaching en psychische hulp ingericht. De zorg wordt met name als heel zwaar ervaren omdat het veel sterfte kent.

'Coronacentra' worden ingericht

- Bij sportcentrum T-Kwadraat in Tilburg wordt een speciaal testcentrum ingericht waar een huisarts beoordeelt of patiënten mogelijk besmet zijn met het virus. Eerder gebeurde dit ook al in Goirle.
- De oude Mgr. Bekkersschool aan de Jacob Oppenheimstraat in Eindhoven is woensdag in gebruik genomen als huisartsenpost voor patiënten met luchtwegklachten uit Strijp en een deel van Gestel. Vijf huisartsenposten vragen hun corona-verdachte patiënten hiernaar toe te komen.
- In Zaanstreek zijn twee gymzalen omgebouwd tot huisartsenposten om zich voor te bereiden op het veilig opvangen en onderzoeken van coronapatiënten. De koepel van huisartsenposten ziet meer van dit soort initiatieven en juicht ze toe.

Hulpmiddelen en apparatuur

- Het Streeklab Haarlem denkt een oplossing te hebben voor het tekort aan mondneusmaskers. Door de maskers te bestralen met uv-licht zijn ze dezelfde dag, door dezelfde persoon, nog een keer te gebruiken.
- Een IC-verpleegkundige in het Catharina Ziekenhuis meldt dat beschermingsmiddelen door schaarste en door fabrikanten die niet leveren, zijn teruggeschaald naar de meest basale bescherming.
- Longartsen roepen bedrijven op om zuurstofmeters (saturatiemeters) ter beschikking te stellen van coronapatiënten die nu niet in een ziekenhuis terecht kunnen. Dat zegt Marjolein Drent, longarts in het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein.
- Nederlandse technici hebben in samenwerking met Radboudumc een basaal beademingsapparaat ontworpen. Naar verwachting zal het ontwerp binnen enkele dagen worden vrijgegeven op free-breathing.org. Het apparaat zou vervolgens door een ieder met basisgereedschap en technische vaardigheden in elkaar kunnen worden gezet. De certificering zou echter nog niet rond zijn. De technici hopen daarom op snelle medewerking van VWS. "Het is een kwestie van urgentie. We weten dat een ander initiatief in Spanje binnen een dag gecertificeerd was." Het ontwerp laat zich niet wachten op de certificering, en de makers willen het apparaat zelf tegen de kostprijs van 370 per stuk leveren.

Testbeleid

- Een te grote afhankelijkheid bij Nederlandse laboratoria van de Zwitserse farmaceut Roche is volgens media de oorzaak dat Nederland niet massaal op het coronavirus kan testen. Het bedrijf is marktleider, kan onvoldoende testmateriaal leveren, maar wil de laboratoria niet helpen door bijvoorbeeld de receptuur van een essentiële vloeistof beschikbaar te stellen.
- Met een prik in de vingers, zoals een diabetespatiënt zijn suikerspiegel controleert, zo moeten miljoenen Britten snel getest kunnen worden op het coronavirus. De Britse regering zegt inmiddels 3,5 miljoen van

deze sneltests te hebben besteld en ook woensdag is een nieuwe bestelling geplaatst. Ze zouden al op zeer korte termijn voor het grote publiek beschikbaar zijn. Jaap van Dissel van het RIVM stelt bij Nieuwsuur dat van dit soort commerciële testen eerst moet worden vastgesteld of zij wel goed werken.

Initiatieven

- Het Leger des Heils start een campagne om de situatie van dak- en thuislozen te verbeteren. De organisatie wil speciale opvangplekken –waarvan er 10.000 nodig zijn- creëren, bijvoorbeeld in hotels of vakantieparken. Huidige opvangen zou niet gebouwd zijn op de afstand-maatregel.
- Congrescentrum RAI Amsterdam en evenementenhal Ahoy in Rotterdam inventariseren of en hoe zij dienst kunnen doen als noodopvang voor patiënten tijdens de coronacrisis. Hierover zijn ze in overleg met de gemeente van Amsterdam en de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

Huiselijk geweld

- Zorginstelling Sterk Huis in Goirle signaleert meer huiselijk geweld en is bang dat ook kindermishandeling toeneemt. Omdat meer mensen nu noodgedwongen thuis werken, kunnen spanningen die er al waren soms heel hoog oplopen. Sterk Thuis opende daarom een paar weken geleden al een chatlijn waar iedereen melding kan maken van mishandeling thuis. "Vooral de laatste dagen is het heel druk op die lijn."

Buitenland

- Vanuit het buitenland komen verschillende verhalen waarbij zorgverleners worden geïntimideerd of verstoten door hun omgeving.
- Stofzuigermaker Dyson gaat beademingsapparatuur maken voor Britse ziekenhuizen. Dyson zegt ook te kijken naar mogelijkheden voor internationale bestellingen.

Betekenisgeving

Oproepen/signalen uit de zorg

- Diederik Gommers van de NVIC vraagt in de Tweede Kamer om een meer centrale, militaire, 'directievere' aansturing bij de verdeling van ic-capaciteit over het hele land. NVIC meldt dat enkele ziekenhuizen met capaciteit terughoudend zijn in het aannemen van patiënten.
- Het overplaatsen van coronapatiënten zou steeds moeilijker worden laat ROAZ weten. Ook in de rest van het land zouden de grenzen namelijk in zicht zijn. De nood is hoog; "we zien nog steeds een storm op ons afkomen."
- Chirurg-intensivist Martijn Castelijns uit het Elkerliek ziekenhuis deelt zijn zorgen over capaciteit van bedden op de intensive care. Zorgen over of ieder ander ziekenhuis ook tijdig is opgeschaald.
- Tekortkomingen op de intensive care zouden zich niet enkel voordoen m.b.t. beademingsapparatuur maar ook zou er te weinig personeel zijn om de komende vraag op te vangen.
- De zorg en met name het vak van een verpleegkundige zou door huidige situatie herwaardering (verdienen) en kennen. Aanwas van jonge mensen zou veel beter kunnen in de zorg.
- De coronacrisis treft ook de levering van apparatuur voor datacenters. Ziekenhuismedewerkers dreigen daardoor veel moeilijker vanuit huis te kunnen vergaderen, waarschuwt FD.
- Werknemers en ouderen maken zich zorgen over de thuiszorg tijdens de coronacrisis. Dat blijkt uit een rondvraag van RTL Nieuws. Ook bij een meldpunt voor bezorgde ouderen kwamen binnen twee dagen al meer dan 500 meldingen. Ouderen zijn bang om besmet te raken en thuiszorgmedewerkers vooral om de ouderen te besmetten. Een deel is ook bang om het virus mee te nemen naar huis, waar soms kwetsbare familieleden wonen. Dat geeft een onveilig gevoel.
- Transplantatie-artsen maken zich grote zorgen over de gevolgen van het coronavirus voor mensen die nu op een wachtlijst staan voor een nieuw orgaan. De vrees is dat alle aandacht nu uitgaat naar corona-patiënten en hierdoor orgaandonaties in het gedrang komen.
- Het Rijk en gemeenten moeten dak- en thuislozen opvangen in hotels om verspreiding van het coronavirus zo veel mogelijk tegen te gaan. Die oproep doet Valente, de brancheorganisatie voor maatschappelijke opvang, aan VWS.
- Er is niet te weinig testcapaciteit, zoals de overheid zegt. Honderden wetenschappers zitten op hun handen en beschikbare lab-apparatuur wordt niet gebruikt, schrijven Rosanne Hertzberger en Cees Dekker.

Steun/kritiek m.b.t. de Nederlandse maatregelen

- Dat de verspreiding van het coronavirus lijkt af te remmen, is voor ruim 80 procent van de Nederlanders geen reden om de maatregelen die zijn afgekondigd door het kabinet naast zich neer te leggen. Dat blijkt uit onderzoek van Wat vindt Nederland onder ruim 4000 mensen.
- Van de duizend ondervraagden vindt 81 procent dat de overheid goede maatregelen neemt om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Dat blijkt uit een onderzoek van Ipsos. Ook het RIVM en lokale gezondheidsorganisaties krijgen van het overgrote deel van de Nederlanders, meer dan 80 procent, het vertrouwen in hun aanpak.
- Uit het onderzoek blijkt dat minder dan de helft (40 procent) van de Nederlanders denkt dat reisbeperkingen en quarantainemaatregelen de verspreiding van het virus kunnen stoppen. In landen als China (61 procent), Canada (59 procent) Italië (57 procent) en Frankrijk (56 procent) is het vertrouwen in social distancing-maatregelen veel hoger.
- Meer dan de helft van de Nederlanders (58 procent) denkt niet dat het sluiten van de grenzen een nuttige maatregel is. Daar denken ze in andere landen heel anders over: in dertien andere landen wil zo'n driekwart (of meer) van de inwoners dat de grenzen dichtgaan.
- Ook zijn de duizend Nederlanders gevraagd naar de gevolgen van het virus voor de eigen gezondheid. De helft van de Nederlanders denkt niet dat het virus ernstige gevolgen zal hebben voor de gezondheid. Een op de drie Nederlanders (36 procent) is het daar niet mee eens en denkt dat het virus juist wel gevolgen heeft. Inwoners van China, India en Vietnam maken zich veel meer zorgen; daar denkt zo'n driekwart van de ondervraagden dat het virus ernstige gevolgen heeft voor de gezondheid. "Deze resultaten weerspiegelen niet alleen de angst voor het virus, maar ook het vertrouwen in het Nederlandse zorgstelsel", legt onderzoeker Sjoerd van Heck uit. "Daar waar de gezondheidszorg van lagere kwaliteit is (zoals in India of China), of minder breed toegankelijk is (zoals de Verenigde Staten), maakt men zich meer zorgen over de gezondheidseffecten van het virus."

Duiding van optreden Rijksoverheid

- Zorgmedewerkers, directeur Jaap van Dissel van de Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en premier Mark Rutte zijn helden van de coronacrisis. Dit is de uitkomst van een representatief onderzoek onder 4385 Nederlanders van Hendrik Beerda Brand Consultancy. Volgens het onderzoek leiden vooral het kordate optreden door zorgmedewerkers en het RIVM tot veel bewondering. Ook is men trots hoe de regering in deze zware periode handelt. RIVM-directeur Van Dissel wordt geroemd om zijn kennis. "De onderzoeksresultaten laten zien dat van Dissel de juiste toon weet te zetten in zijn presentaties", aldus Beerda. "Men heeft er bewondering voor dat hij zo rustig en geduldig blijft en heel duidelijke informatie verschaft." Hoewel premier Rutte duidelijk het boegbeeld van de crisisaanpak is, krijgt ook de afgetreden minister Bruno Bruins veel lof voor zijn inzet, aldus het onderzoek.
- Het crisisteam volgt de publieke opinie nauwgezet, schrijft NRC. Er worden volgens bronnen nog geen eigen peilingen gehouden, zoals in het verleden bij crises wel gebeurd is. Het crisisteam baseert zich bij het maken van keuzes vooral op openbare bronnen: peilingen van Maurice de Hond, het EenVandaag Opiniepanel, de stemming in televisieprogramma's, en op Facebook en Twitter. Op die manier probeert het kabinet het gevoel in de samenleving uit te stralen, én in beleidskeuzes niet te ver af te wijken van dat gevoel. Mede daarom is een totale 'lockdown', waar zondag volgens Maurice de Hond slechts een kwart van de bevolking achter stond, nog niet aan de orde. De analyse in het kabinet is: hier is de bevolking nog niet klaar voor.

Kritiek op crisiscommunicatie

- Volgens Rob Jetten (D66) is de crisiscommunicatie "te langzaam op gang gekomen en gelukkig sterk verbeterd. Maar we zijn er nog niet. Wij pleiten met andere partijen voor een coronajournaal, een soort Postbus 51. Niet iedereen snapt of ziet online de infografieken van de Rijksoverheid. Mensen houden nu al veel beter afstand, maar er zijn ook geluiden van lokale bestuurders dat het lastig is, voor expats of anderen die het Nederlands niet goed beheersen. Ik zie wijkagenten op sociale media die de boodschap vertalen in Arabisch of Turks. Dat ligt in Nederland soms heel gevoelig, maar het lijkt mij dat het hier om een groter belang, de volksgezondheid gaat."
- PvdA-leider Lodewijk Asscher vindt dat het kabinet beter moet communiceren in crisistijd. "Ik snap dat het heel moeilijk is om helder te communiceren in crisistijd. Maar ik zou wel willen dat het kabinet beter uitlegt

wat de praktische gevolgen zijn van alle maatregelen. Wat wordt er nou verwacht van ouders met jonge kinderen die willen buitenspelen? Wat zijn nu precies de instructies over wel of niet bij elkaar op bezoek gaan? Ook was onduidelijk tot hoe lang de maatregelen duren, tot 6 april of tot 1 juni? Ik zag maandagavond vier ministers die ons dit probeerden uit te leggen, maar het werkte niet goed [...] Ik wil niet zeggen dat het kabinet slecht communiceert. Maar hoe beter je communiceert, hoe effectiever de aanpak is. En dat is nodig om dit verschrikkelijke virus te bestrijden. Het lijkt mij goed om het een volgende keer anders te doen. Doe het niet voor mij, maar doe het voor de miljoenen mensen die naar zo'n persconferentie kijken."

- Het blijft volgens NRC cruciaal dat de boodschap van het kabinet helder is. "En daar heeft het de afgelopen dagen wel aan geschort", zegt Henri Kruijthof. Er ontstond verwarring over de maatregelen die tot 1 juni golden. Het kabinet moest met een dag later met een "nadere uitwerking en precisering" komen. Kruijthof: "De communicatie moet glashelder zijn, en dat lukte niet. In iedere crisis is het onontkoombaar dat beleidskeuzes veranderen omdat de kennis van de feiten verandert. Dat kan zwalkend overkomen, maar daar is weinig aan te doen."
- [Volkskrant](#) geeft punten waarop de overheidscommunicatie volgens de experts beter kan, samengevat in de adviezen: "Eenduidige boodschap", "leg uit waarom", "speel in op gevoel" en "maak het concreet". Volgens de experts moet er niet vanuit worden gegaan dat de mensen die dit weekend erop uitgingen lak hebben aan corona. Hun gedrag is volgens haar eerder een gevolg van de vage voorschriften van de overheid.

Coronacrisis leidt tot hulpinitiatieven, brengt mensen bij elkaar

- Brengt de coronacrisis mensen in Nederland dichter bij elkaar? "Ja", zegt de helft (52 procent) van de 27.000 deelnemers die meededen aan het onderzoek van het EenVandaag Opiniepanel.
- Naast alle maatschappelijke hulpacties staan veel mensen gewoon klaar om wat extra's voor hun familie, vrienden of bekenden te doen als dat nodig is. De helft (53 procent) van de deelnemers aan het onderzoek doet nu iets extra's voor iemand anders. Sommigen deden voorheen al aan mantelzorg of vrijwilligerswerk, maar door de crisis is er een hele nieuwe groep bij gekomen. De groep die in actie komt is heel divers.

'Ernst corona dringt echt niet tot jongeren door'

- Veel jongeren trekken zich niks aan van coronarichtlijnen omdat ze zich onaantastbaar wanen. Dat zegt Paul Goudsmit, die als King Alert 176.000 volgers heeft op YouTube. "Ze worden gehersenspoeld door influencers die zeggen dat het allemaal wel meevalt met dat coronavirus [...] Laten we beginnen met de ouders, die hun kinderen open en eerlijk de ernst van de situatie uitleggen en ze niet wijsmaken dat het een soort extra schoolvakantie is. Daarnaast moeten politiek en media nog duidelijker naar buiten brengen dat corona een gevaar is voor iedereen. Ook voor de jonge instagram-generatie!"

Petitie: zet ook dierenartsen op lijst vitale beroepen

- Veel dierenartsen willen dat zij ook op de lijst van vitale beroepen worden gezet. Een petitie die het kabinet oproept om dierenartsen en dierenambulancemedewerkers ook de lijst te krijgen, is in enkele dagen tijd bijna 20.000 keer getekend.

Duiding wereldwijde uitbraak

- Landen die voor een volledige lockdown hebben gekozen, moeten die tijd gebruiken om het coronavirus op te sporen en aan te vallen. Dat vindt directeur-generaal Tedros Adhanom Ghebreyesus van de gezondheidsorganisatie WHO.
- In Azië maakt een nieuwe golf van covid-19-gevallen duidelijk dat succesvolle lichte maatregelen als sociale onthouding over een veel langere periode moeten worden volgehouden, omdat anders nieuwe uitbraken snel de kop opsteken.